

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΜΦΥΛΙΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ

1^ο Γενικό Λύκειο
Νυαπάκτου
Σιτοκωνσταντίνου
Ιωάννα
Α'4
Σχολικό
έτος:2013-14

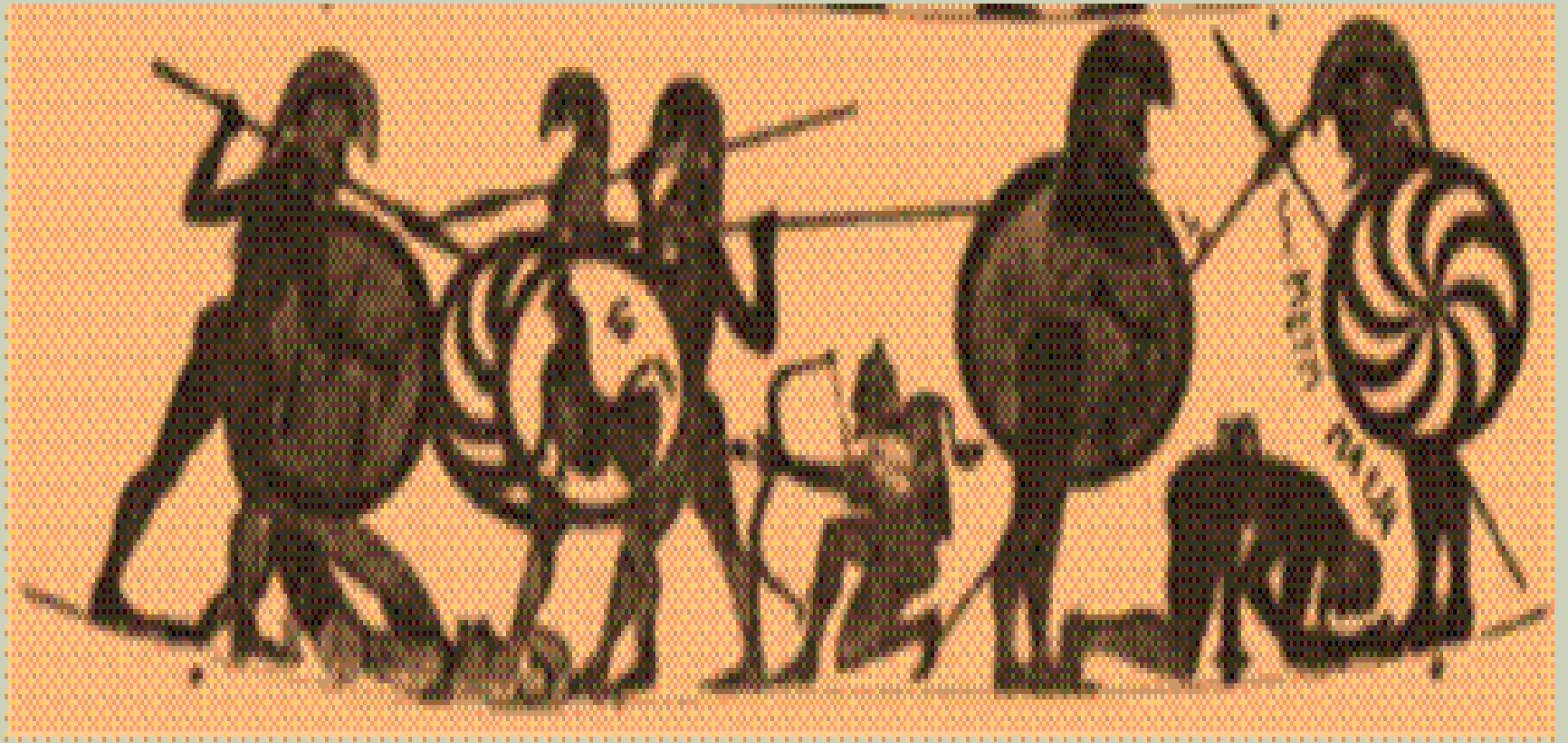
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος ανάμεσα στη Αθηναϊκή και την Πελοποννησιακή Συμμαχία, υπό την ηγεμονία της Σπάρτης διήρκεσε, με μερικές ανακωχές, από το 431 π.Χ. έως το 404 π.Χ. και έληξε με την ολοκληρωτική ήττα των Αθηναίων, δίνοντας τέλος στον πολιτισμικό «χρυσό αιώνα». Όταν τελικά η Πελοποννησιακή Συμμαχία κατάφερε να επικρατήσει, βρέθηκε αρκετά αποδυναμωμένη και η ίδια, στην ηγεσία πόλεων φτωχών ή και αποδεδκατισμένων από τον πόλεμο, οι οποίες δεν έπαυαν εντούτοις να έχουν φιλοδοξίες, διαφορετικές οικονομίες αλλά και διάφορη πολιτική τοποθέτηση στον τρόπο διακυβέρνησής τους. Οι συνέπειες του Πελοποννησιακού Πολέμου και οι συμφορές που προκλήθηκαν ήταν καταστροφικές τόσο για τα άτομα όσο και για ολόκληρη την κοινωνία. Σε ανθρωπιστικό και ηθικό επίπεδο και σε επίπεδο δικαιοσύνης και αισθήματος δικαίου τα ήθη εξαχρειώθηκαν και εξαγριώθηκαν, αξίες διαχρονικές εκφυλίστηκαν και διασύρθηκαν, αρχές πατροπαράδοτες καταπατήθηκαν, συμφωνίες παραβιάστηκαν, η ασέβεια και η επιορκία επικράτησαν ανάμεσα σε υποκριτές «συμμάχους», η γλώσσα παραποιήθηκε ως προς το νόημα και την αυθεντικότητά της, η ανθρωπιά εξαφανίστηκε. Η κακοποίηση ανθρώπων, κοινωνιών, πόλεων – κρατών, πολιτισμικών κατακτήσεων συμπυκνώνει τα όσα διαπράχθηκαν. Έγιναν άδικες και ανόσιες πράξεις και από τις δυο πλευρές, βαρβαρότητες, αγριότητες, δεν υπήρξε έλεος και οίκτος. Η λογική και το μέτρο των μετριοπαθών και ειρηνόφιλων πλευρών και των δυο στρατοπέδων συχνά παραμερίζονταν από τη δύναμη των λόγων του πάθους και των άκρων των πολεμοχαρών και σκληροπυρηνικών που εξοστράκιζαν οποιαδήποτε ελπίδα άμεσης και ειρηνικής διευθέτησης των όποιων προβλημάτων.

Συμφέρον όσων υποστήριζαν και επιζητούσαν αυτόν τον πόλεμο ήταν να διατηρήσουν την αντιπαλότητα, το μίσος, την εχθρότητα, την όξυνση στις σχέσεις των αντιμαχόμενων πλευρών. Τα κίνητρα ήταν η απόκτηση δύναμης και εξουσίας, ο έλεγχος, η κυριαρχία, η εξουδετέρωση των αντιπάλων. Η διαπλοκή, οι μυστικές συνεννοήσεις, η διπλωματία, η προσωπική φιλοδοξία του καθενός από τους πρωταγωνιστές, η διπλοπροσωπία, η δημαγωγία, η εκμετάλλευση προς ίδιον όφελος, η διαφθορά των ηθών και η κατάπτωση της ηθικής αξίας, ο χρηματισμός, η εξαγορά των αντιπάλων, η προδοσία, ήταν αναμφισβήτητα χαρακτηριστικά αυτού του πολέμου. Επίσης, σημαντικότερες υπήρξαν και οι κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες. Από αυτήν την πολεμική στάση πληθυσμοί χάθηκαν, η γη έμεινε ακαλλιέργητη, το εμπόριο μαράζωσε και η δημιουργική δραστηριότητα γενικά εκτοπίστηκε αφού οι προϋποθέσεις και οι συνθήκες ευημερίας, προόδου, εξέλιξης και ευδαιμονίας ευημερούν μόνο σε περίοδο ειρήνης και αρμονικής συνύπαρξης των ανθρώπων. Με άλλα λόγια, ο πολιτισμός έμεινε στάσιμος και η οπισθοδρομικότητα επήλθε σ' όλα τα επίπεδά του και τις εκφράσεις του. Η αθηναϊκή δημοκρατία καταπατήθηκε και υπέστη φθορά, οι πόλεις ερειπώθηκαν, οι ηθικές αξίες κατέρρευσαν, οι κοινωνικές δομές ανατράπηκαν, η αμφισβήτηση αντικατέστησε την θρησκευτική πίστη, οι Πέρσες αναμείχθηκαν στα ελληνικά και οι νεκροί ανέρχονται σε χιλιάδες. Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος έβλαψε πάνω από όλα την Ελλάδα και έφθειρε τις ζωτικές δυνάμεις και τις αξίες του Ελληνισμού.

Αρνητικές επιπτώσεις υπήρξαν και στην Αθήνα ως προς την ηγετική θέση της στην εξωτερική πολιτική και την πολιτισμική της πρωτοπορία, έτσι όπως αυτή εκφράζεται με τη φράση του Περικλή στο έργο του Θουκυδίδη, που την αποκαλεί «*παίδευσις ταῆς Ἑλλάδος*». Επήλθε η κατάλυση και η πλήρης διάλυση της Αθηναϊκής Ηγεμονίας. Η Αθήνα έπαψε σε οικονομικό επίπεδο να είναι η οικονομική και εμπορική δύναμη της εποχής. Επιπλέον, η Αθήνα συνθηκολόγησε με τους ταπεινωτικούς όρους του αφοπλισμού και της δουλικής υπακοής στις προθέσεις των Σπαρτιατών σε ζητήματα στρατιωτικά και εξωτερικής πολιτικής.

ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΑ

Με τον όρο «Κερκυραϊκά» εννοούμε τις πολιτικές αναστατώσεις και τον εμφύλιο πόλεμο που ξέσπασε στην Κέρκυρα κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου. Πολλές θηριωδίες είχε αυτός ο πόλεμος τις οποίες ο Θουκυδίδης εξιστορεί με τη γνωστή βαρύθυμη ψυχραιμία του. Το καλοκαίρι του 427 π.Χ. ξέσπασε ο εμφύλιος πόλεμος στην Κέρκυρα, ο οποίος κράτησε δύο χρόνια περίπου, μεταξύ των δημοκρατικών και των ολιγαρχικών. Υποκινητές του πολέμου υπήρξαν 250 επιφανείς Κερκυραίοι πολίτες, που είχαν αιχμαλωτιστεί από τους Κορινθίους στη ναυμαχία που έγινε στα Σύβοτα. Οι Κερκυραίοι αιχμάλωτοι ύστερα από πενταετή ομηρία αφέθηκαν ελεύθεροι (*Οί γὰρ Κερκυραῖοι ἔστασίαζον, ἔπειδῆ οἱ αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον ναυμαχιῶν ὑπὸ Κορινθίων ἀφεθέντες*). Η άφιξη του αθηναΐκού στόλου (60 τριήρεις με αρχηγό τον Ευρυμέδοντα) έδωσε θάρρος στους Κερκυραίους δημοκρατικούς που νόμιζαν πως η στιγμή ήταν κατάλληλη για την οριστική τους επικράτηση και την εξόντωση των ολιγαρχικών. Έγινε τότε στην Κέρκυρα μία από τις φοβερότερες και φρικιαστικότερες φάσεις του Πελοποννησιακού Πολέμου. Επτά ολόκληρες μέρες λέει ο Θουκυδίδης, όσες έμεινε ο Ευρυμέδων με τις τριήρεις του οι Κερκυραίοι δημοκρατικοί σκότωσαν όσους συμπολίτες τους θεωρούσαν εχθρούς με την κατηγορία ότι θέλησαν να καταλύσουν την δημοκρατία, αλλά φονεύθηκαν και μερικοί από προσωπικές έχθρες. Η σφαγή της Κέρκυρας έδωσε αφορμή στον Θουκυδίδη να γράψει μερικές από τις ωραιότερες σελίδες της ιστορίας του, να περιγράψει τα φρικτά αποτελέσματα του πολέμου και των εμφυλίων αγώνων και να εκφράσει το σκεπτικισμό του για την ανθρώπινη φύση.

Στην Κέρκυρα λοιπόν τολμήθηκαν για πρώτη φορά να γίνουν πράγματα που δεν τα χωράει ο ανθρώπινος νους. Οι άνθρωποι πήραν την ευκαιρία να εκδικηθούν τους άρχοντές τους, άλλοι θέλησαν να γλιτώσουν από την φτώχεια τους και αποφάσισαν να αρπάξουν την περιουσία του γείτονα, άλλοι χτύπησαν αλύπητα ανθρώπους της ίδιας τάξης με αυτούς, κινούμενοι όχι από πλεονεξία αλλά από τυφλή οργή. Αναστατώθηκε όλη η ζωή της πόλης, επικράτησε ο φθόνος και η αδικία, το κέρδος κέρδισε την δικαιοσύνη. Έπαψαν να ισχύουν οι κανόνες του φυσικού δικαίου, μα πάνω από όλα οι Κερκυραίοι έχασαν τις ηθικές τους αξίες και “δοκίμασαν” τα δεινά του πρώτου εμφύλιου σπαραγμού. «Όλους εκείνους που είχαν πείσει να μπουν στα καράβια, τους έβγαζαν απ’ αυτά και τους έσφαζαν. Ήρθαν και στο ναό της Ήρας κι αφού έπεισαν γύρω στους πενήντα ολιγαρχικούς να περάσουν από κανονική δίκη, τους καταδίκασαν όλους σε θάνατο. Οι περισσότεροι από τους ικέτες – όλοι όσοι δεν είχαν πειστεί να δικαστούν – βλέποντας τα όσα γίνονταν, **σκότωναν ο ένας τον άλλον εκεί**, μέσα στον ιερό τόπο. **Μερικοί κρεμάστηκαν από τα δέντρα κι άλλοι αυτοκτόνησαν**, όπως μπόρεσε ο καθένας. Εφτά μέρες, όσες μετά τον ερχομό του στο νησί έμεινε ο Ευρυμέδοντας με τα εξήντα καράβια του, οι Κερκυραίοι σκότωναν όσους από τους συμπολίτες τους θεωρούσαν εχθρούς τους. Τους κατηγορούσαν ότι επιχείρησαν να ανατρέψουν τη δημοκρατία. Αρκετοί όμως θανατώθηκαν από προσωπικά μίσση, κι άλλοι, που είχαν δανείσει χρήματα, από τους οφειλέτες τους. Ο θάνατος παρουσιάστηκε εδώ μ’ όλες του τις μορφές και, όπως συνήθως συμβαίνει σε τέτοιες περιστάσεις, **δεν έμεινε αγριότητα που να μη γίνει**, κι ακόμη χειρότερα. **Γιατί και πατέρας σκότωσε το παιδί του**, κι ικέτες αποσπάστηκαν από τους ναούς και θανατώθηκαν πλάι τους, και μερικοί άλλοι χτίστηκαν μέσα στο ιερό του Διονύσου και πέθαναν εκεί».

Τις περισσότερες φορές οι εμφύλιοι πόλεμοι προκαλούν μεγαλύτερες συμφορές από ότι ένας πόλεμος μεταξύ δύο ξένων κρατών. Οδηγούν σε ακρότητες, φρικαλεότητες και συμπεριφορές που, αν σκεφτεί κανείς ότι γίνονται από έλλογα όντα και μάλιστα που ανήκουν στην ίδια κοινότητα, αναρωτιέται ποιά είναι η φύση του ανθρώπου. Στις κατάλληλες περιστάσεις ο άνθρωπος βγάζει από μέσα του ζωώδη ένστικτα και χρησιμοποιεί το μυαλό του ύπουλα και δόλια προβαίνοντας σε ανήκουστες εκδικήσεις. Είναι η φύση του ανθρώπου τέτοια. να είναι δηλαδή πλεονέκτης, φίλαρχος, φιλόδοξος. Σε περιπτώσεις όπου κινδυνεύει να χάσει την αρχηγία και τη δόξα καταλύει τους όποιους ηθικούς φραγμούς και τις όποιες ηθικές αξίες είχε. Γίνεται ανιαρός, επίορκος, άπληστος, παράλογος και παράφρων και τότε είναι που κάνει τις αγριότερες πράξεις. Δύσκολα μπορεί να σταματήσει αυτό αλλά δεν είναι αδύνατο. Φτάνει ο άνθρωπος να οπλιστεί με αρχές και ηθικές αξίες τις οποίες δε θα εγκαταλείπει μπρος σε κανένα γεγονός. Οι εμφύλιοι πόλεμοι αυτοί,ο Πελοποννησιακός και τα Κερκυραΐ'κά, όπως γίνεται σε κάθε πόλεμο εξάλλου, αφαίρεσαν λίγο λίγο τις ευκολίες της καθημερινής ζωής και έγιναν δάσκαλοι της βίας ,τα ύπουλα μέσα και οι ανήκουστες διεκδικήσεις ήταν πλέον σύνηθες φαινόμενο. Η παράλογη τόλμη θεωρήθηκε ανδρεία,η παραφορά θεωρήκε ανδρική αρετή. Όποιος ήταν έξαλλος γινόταν ακουστός ,ενώ όποιος έφερνε αντιρρήσεις ύποπτος. Όποιος πρόφτανε να κάνει κακό πριν από τον άλλον ήταν άξιος επαίνου,καθώς και αυτός που παρακινούσε άλλους στο κακό. Φυσικά αυτό που ήταν το πιο οδυνηρό ήταν ότι χαλάρωσαν οι συγγενικοί δεσμοί.Σε κάθε εμφύλιο πόλεμο/διαμάχη υπάρχουν χιλιάδες θύματα ,αμέτρητες καταστροφές των περιοχών που λαμβάνουν μέρος και μετακινήσεις πληθυσμών καθώς οι περισσότεροι. Αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα σπίτια και τα χωριά τους. Το μίσος,η πείνα,η φτώχεια κυριαρχούν,οι αξίες χάνονται,οι "πληγές" δεν επουλώνονται..

« Έτσι λοιπόν εξαιτίας του εμφυλίου πολέμου επικράτησε κάθε είδος κακότητας στον ελληνικό κόσμο ...»

Σε όλο το κεφάλαιο 83 του 3ου βιβλίου ο Θουκυδίδης μας δίνει τα αποτελέσματα των πολέμων και ιδιαίτερα των εμφυλίων. Το φαινόμενο που παρατηρείται είναι η διάλυση και η αποσύνθεση στις συνειδήσεις ανθρώπων και κρατών που ασκεί η βία του πολέμου και ιδιαίτερα ενός εμφυλίου. Οι φτωχοί και οι πρόσφυγες πεθαίνουν πιο γρήγορα. Οι νεκροί και οι ετοιμοθάνατοι στοιβάζονται ο ένας πάνω στον άλλο. Ζωντανοί και νεκροί βρίσκονται στον ίδιο χώρο. Οι νεκροί θάβονται από τους συγγενείς τους με όποιο τρόπο μπορεί ο καθένας χωρίς αυτό να θεωρείται ιεροσυλία. Η επιθυμία για γρήγορο κέρδος γίνεται όλο και πιο έντονη, ούτε ο φόβος των Θεών αλλά ούτε οι νόμοι των ανθρώπων τους συγκρατούν.

Στο θέαμα ότι όλοι πεθαίνουν χωρίς διάκριση, δεν υπάρχει αίσθηση ευσέβειας.

Πιστεύοντας πως όλοι θα πεθάνουν η αδικία κυριαρχεί αφού δεν θα υπάρχει κανένας για να δώσει λόγο για τις πράξεις του.

Όλοι θεωρούν ότι η τιμωρία, που κρέμεται πάνω από το κεφάλι τους ήταν βαρύτερη από κάθε άλλη κι έπρεπε, πριν την υποστούν, να χαρούν κάπως τη ζωή.

Ο ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1944 - 1949)

